

Sygn. akt II DSI 52/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący)

SSN Paweł Zubert (sprawozdawca)

SSN Jan Majchrowski

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby
Radców Prawnych radcy prawnego Mariusza Łątkowskiego,

w sprawie **radcy prawnego D. F.**,

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 10 września 2019 r.

kasacji wniesionej przez obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu

Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 27 lutego 2019 r., sygn.

akt WO (...) zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego przy

Okręgowej Izbie Radców Prawnych w P. z dnia 16 kwietnia 2018 r., sygn. akt OSD

-(...),

**I. na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.
w zw. art. 74¹ ust.1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach
prawnych uchyla orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 27 lutego 2019 r. sygn.
akt WO (...) oraz orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego
przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w P. z dnia 16 kwietnia
2018 r. sygn. akt OSD– (...) i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.**

w zw. z art. 74¹ ust.1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych postępowanie dyscyplinarne dotyczące radcy prawnego D. F. umarza wobec braku skargi uprawnionego oskarżyciela;

II. kosztami postępowania dyscyplinarnego, w tym kosztami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 (dwudziestu) zł, obciąża Krajową Izbę Radców Prawnych.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 marca 2016 r., sygn. akt RD (...), Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P., w związku z zawiadomieniem Prokuratury Rejonowej w P., wszczął dochodzenie w sprawie radcy prawnego D. F. o przewinienie dyscyplinarne określone w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. 2015, poz. 507 – t.j.) w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, popełnione w związku z toczącym się przeciwko niemu postępowaniem karnym o przestępstwo z art. 226 § 1 k.k.

Następnie, postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r., sygn. akt RD (...), Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. zawiesił to postępowanie dyscyplinarne, do czasu ukończenia postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w P. pod sygn. akt PR 1 Ds.(...).

Postanowieniem z dnia 3 czerwca 2016 r., sygn. akt III K (...), Sąd Rejonowy w P., na podstawie art. 59a k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. umorzył postępowanie karne przeciwko D. F., oskarżonemu o przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. W ocenie tego sądu w sprawie wystąpiły wszystkie przesłanki warunkujące zastosowanie art. 59a k.k., ponieważ oskarżony pojechał się z pokrzywdzonym, wpłacił zadośćuczynienie we wskazanej przez niego formie, wniosek pokrzywdzonego wpłynął do sądu przed rozpoczęciem przewodu sądowego w pierwszej instancji, zaś występki, którego popełnienie zarzucono oskarżonemu, był

zagrożony alternatywnie karą grzywny, ograniczenia wolności bądź pozbawienia wolności do roku.

Postanowieniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. z dnia 6 marca 2017 r., sygn. akt RD (...) podjęto zawieszone postępowanie dyscyplinarne, z uwagi na zakończenie postępowania karnego toczącego się przeciwko D. F..

W dniu 25 kwietnia 2017 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. przesłuchała radcę prawnego D. F. w charakterze obwinionego, nie wydając uprzednio postanowienia o przedstawieniu mu zarzutów, a następnie w dniu 4 września 2017 r. skierowała do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. wniosek o ukaranie radcy prawnego D. F. bez przeprowadzenia rozprawy oraz orzeczenie uzgodnionej z nim kary upomnienia.

Postanowieniem z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt OSD-(...), Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. na podstawie art. 343 § 2 k.p.k. w zw. z art. 355 § 4 k.p.k. oraz w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych zwrócił wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P.. W uzasadnieniu tego postanowienia sąd wskazał, iż nie został spełniony warunek określony w art. 343 § 2 k.p.k. w postaci braku sprzeciwu pokrzywdzonego, gdyż nie został on prawidłowo zawiadomiony o terminie posiedzenia, zaś z akt sprawy nie wynikało też, czy akceptuje treść wniosku w odniesieniu do kary przewidzianej dla radcy prawnego D. F..

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P., po uzupełnieniu postępowania, w dniu 17 stycznia 2018 r. ponownie skierowała do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. wniosek o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy oraz orzeczenie wobec D. F. kary upomnienia.

Orzeczeniem z dnia 16 kwietnia 2018 r., sygn. akt OSD-(...), Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w P. uznał radcę prawnego D. F. za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym,

że w dniu 20 listopada 2015 r. w P. podczas interwencji Policji zachowywał się agresywnie i w stosunku do sierżanta sztabowego B. R. używał słów powszechnie uznawanych za wulgarne i obraźliwe, czym znieważył go podczas i w związku z wykonywaniem czynności służbowych, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1870 ze zm.) w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za to na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1870 ze zm.) wymierzył mu karę upomnienia. Nadto sąd I instancji obciążył radcę prawnego kosztami postępowania dyscyplinarnego, zasądzając od niego na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. kwotę 2 500 zł.

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia sąd I instancji wyraził przekonanie, że D. F. swoim zachowaniem w sposób niepozostawiający wątpliwości przyniósł ujmę godności wykonywanego zawodu, naruszając zasady etyki radców prawnych. Nadto podkreślił, iż mając na uwadze wszystkie okoliczności sprawy, tj. fakt wyrażenia przez obwinionego skruchy, uznania swojego postępowania wobec funkcjonariusza Policji za naganne, jak również przeproszenia pokrzywdzonego, należy uznać, że orzeczona kara upomnienia, wraz z obciążeniem go kosztami postępowania w kwocie 2.500 zł jest karą adekwatną do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego, współmierną do jego wagi, a także spełni założone cele, zarówno w zakresie prewencji indywidualnej, jak i ogólnej.

Odwołanie od wyżej wskazanego orzeczenia wraz z zażaleniem na koszty postępowania wniósł radca prawny D. F., który - zaskarżając je w całości – sformułował zarzuty:

1. obraży przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia o kosztach postępowania dyscyplinarnego, tj. art. 70⁶ ust. 3 ustawy o radcach prawnych w zw. z § 1 ust. 2 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w zw. z art. 424 § 2 k.p.k. polegającej na zasądzeniu od obwinionego kosztów

postępowania w kwocie 2.500,00 zł, tj. blisko maksymalnych kosztów postępowania, w sytuacji gdy nie było to uzasadnione liczbą i czasochłonnością czynności procesowych, rozpraw i posiedzeń oraz rodzajem i zawartością sprawy, albowiem obwiniony przyznał się do winy, został skazany bez przeprowadzania rozprawy w trybie art. 335 § 1 k.p.k., w sprawie odbyły się tylko dwa posiedzenia (przy czym pierwsze nie zakończyło się wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie z uwagi na konieczność zwrotu wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego z powodu braków formalnych), w sprawie ograniczono się do przeprowadzenia w toku dochodzenia dowodu z wyjaśnień obwinionego oraz przeprowadzenia dowodu z dokumentów, nie przeprowadzono żadnych innych dowodów, w szczególności nie przesłuchano świadków ani pokrzywdzonego, co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia od obwinionego wygórowanych kosztów postępowania, a nadto naruszono art. 65 ust. 1 ustawy o radcach prawnych traktując obciążenie obwinionego kosztami postępowania w kwocie 2.500,00 zł jako karę oraz zaniechano jakiegokolwiek uzasadnienia rozstrzygnięcia o kosztach postępowania;

2. obraży przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez zaniechanie przeprowadzenia z urzędu dowodu z zeznań pokrzywdzonego B. R. oraz zaniechanie poddania kontroli wniosku o ukaranie bez przeprowadzania rozprawy poprzez zaniechanie ustalenia okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego i winy obwinionego w sytuacji, gdy wyjaśnienia obwinionego ani pozostały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje na agresywne zachowanie obwinionego, a w swoich wyjaśnieniach obwiniony przyznał się do użycia słów „niewybrednych i niestosowanych” a nie do „znieważenia poprzez użycie słów powszechnie uznawanych za wulgarne i obraźliwe”, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych i nieuzasadnionego skazania obwinionego;

3. obrazy przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez zaniechanie przeprowadzenia z urzędu dowodu ze znajdujących się w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w P. akt sprawy o sygn. akt R. D. (...), a w szczególności z protokołu przesłuchania świadka A. K. z dnia 7 czerwca 2017 roku, z których to zeznań wynika, że obwiniony leczy się psychiatrycznie, co w konsekwencji mogło doprowadzić do błędu w ustaleniach faktycznych i ukarania obwinionego pomimo uzasadnionej wątpliwości co do jego poczytalności oraz do ukarania pomimo niespełnienia znamion strony podmiotowej czynu, tj. niemożliwości przypisania winy obwinionemu oraz nieuzasadnionego zastosowania art. 335 § 1 k.p.k., który nie może znaleźć zastosowania w sytuacji wątpliwości co do poczytalności obwinionego.

Podnosząc przytoczone zarzuty D. F. wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu;
2. przeprowadzenie dowodu z zeznań pokrzywdzonego B. R. na okoliczność sprawstwa obwinionego;
3. przeprowadzenie dowodu z akt sprawy o sygn. akt R. D. (...), a w szczególności z protokołu przesłuchania świadka A. K. z dnia 7 czerwca 2017 roku na okoliczność sprawstwa obwinionego i jego poczytalności.

Orzeczeniem z dnia 27 lutego 2019 roku, sygn. WO (...), Wyższy Sąd Dyscyplinarny w W.:

1. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że obniżył wysokość zasądzonych od obwinionego kosztów postępowania do kwoty 1500,00 zł;
2. w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżone orzeczenie w mocy,

3. kosztami postępowania odwoławczego w kwocie 1200,00 zł, na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych, obciążył obwinionego radcę prawnego D. F..

W uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia sąd II instancji wskazał, iż sąd meriti w sposób należyty przeprowadził analizę i ocenę całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, podkreślając jednocześnie, iż proces orzekania w przedmiotowej sprawie w pełni odpowiadał przepisom Kodeksu postępowania karnego.

Odnosząc się do podniesionych zarzutów sąd ad quem podkreślił, iż odwołanie wniesione przez D. F. zasługiwało na uwzględnienie jedynie w zakresie kosztów postępowania. Przyznano słuszność skarżącemu, że liczba i czasochłonność czynności procesowych, a także rodzaj i stopień złożoności sprawy nie uzasadniają zasądzenia od obwinionego radcy prawnego kosztów postępowania dyscyplinarnego w wysokości 2 500,00 zł wskazując, iż w tym zakresie zaskarżone orzeczenie winno ulec zmianie polegającej na obniżeniu wysokości zasądzonych kosztów postępowania do kwoty 1500,00 zł.

Sąd II instancji nie podzielił natomiast argumentacji skarżącego sformułowanej w odniesieniu do pozostałych zarzutów podniesionych w odwołaniu.

Nawiązując do zarzutu obrazu przepisów postępowania, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. w zw. art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, sąd odwoławczy wskazał, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozostawiał najmniejszych wątpliwości, że zostały spełnione przesłanki wydania wyroku skazującego bez przeprowadzania rozprawy określone w art. 335 § 1 k.p.k., zaś podniesiony zarzut stanowi próbę zreinterpretowania post factum niebudzących wątpliwości wyjaśnień D. F.. Podkreślono także, że obwiniony przyznał się do zachowania polegającego na znieważeniu słowami powszechnie uważanymi za obelżywe sierżanta sztabowego B. R. oraz wyraził zgodę na dobrowolne poddanie się karze.

Za chybiony uznano również zarzut wskazany w punkcie trzecim odwołania, podkreślając, iż fakt znajdowania się w Okręgowej Izbie Radców Prawnych

w P. akt sprawy R.D. (...) oraz znajdujących się w nich zeznań A. K. nie oznacza, że sąd pierwszej instancji wiedział o tym fakcie, bądź znał zawartość akt, a w szczególności treść zeznań A. K.. Wskazano przy tym, iż okoliczność nieprzeprowadzenia przez ten sąd z urzędu dowodu z powyższych akt nie stanowi naruszenia art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. Uznano również, iż skarżący mógł poinformować sąd pierwszej instancji o tym, że leczył się psychiatrycznie, a skoro tego nie uczynił nie może powoływać się na ten fakt w postępowaniu odwoławczym, zgodnie z art. 427 § 3 k.p.k. Podkreślono też, że informacja o leczeniu psychiatrycznym D. F. – nieuzupełniona o wnioski biegłych psychiatrów na temat stanu jego zdrowia psychicznego tempore criminis - nie stanowi uzasadnionej wątpliwości co do poczytalności podsądnego, która to wątpliwość obliguje sąd do wyznaczenia mu obrońcy z urzędu, gdyż stanowi jedynie przesłankę do tego, żeby sąd rozstrzygnął, przeprowadzając w tym celu dowód z opinii sądowo-psychiatrycznej, czy taka wątpliwość rzeczywiście zachodzi w przedmiotowej sprawie.

Mając na uwadze fakt, iż skarżący w postępowaniu przed sądem I instancji nie miał obrońcy, zaś podniesiony został przez niego zarzut, w którym powołał się na istnienie wątpliwości co do jego poczytalności, sąd odwoławczy przeprowadził dowód z treści opinii sądowo-psychiatrycznych sporządzonych w sprawach o sygn. VI K (...) Sądu Rejonowego w P. oraz II W (...) Sądu Rejonowego w G.. Po przeprowadzeniu tych dowodów, mając na uwadze wnioski opinii, sąd II instancji doszedł do przekonania, iż nie potwierdzają one tezy, że w sprawie dyscyplinarnej zaistniała uzasadniona wątpliwość co do poczytalności D. F..

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł radca prawny D. F., który zaskarżył je w całości na swoją korzyść, formułując zarzuty:

1. rażącego naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych polegającego na zaniechaniu dokładnego wyjaśnienia przez Przewodniczącego Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych istotnej okoliczności sprawy, tj. czy wina obwinionego nie budzi wątpliwości w sytuacji, gdy Sąd dysponował informacją o:

(I) leczeniu psychiatrycznym obwinionego przez lekarza psychiatrę K. G.; (II) wydaniu w toku postępowania karnego prowadzonego przeciwko obwinionemu w sprawie VI K (...) postanowienia o powołaniu biegłych w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego; (III) wydaniu w toku postępowania w sprawie o wykroczenie prowadzonego przeciwko obwinionemu w sprawie II W (...) postanowienia o powołaniu biegłego w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego; oraz (IV) zdiagnozowaniu u obwinionego choroby psychicznej - zaburzeń afektywnych dwubiegunowych, a Sąd poprzestał jedynie na transponowaniu do niniejszego postępowania dwóch opinii psychiatrycznych z innych spraw, co doprowadziło do wydania wyroku wbrew wymaganiom art. 366 § 1 k.p.k.;

2. rażącego naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych polegającego na wybiórczej, selektywnej i niepełnej ocenie dowodu z dokumentu prywatnego w postaci opinii sądowej psychiatryczno-psychologicznej z dnia 25 sierpnia 2018 roku, wydanej w sprawie o sygn. akt VI K (...) dotyczącej obwinionego (oraz tożsamej z nią opinii wydanej w sprawie II W (...)) z pominięciem wynikającego z tego dokumentu faktu zdiagnozowania przez lekarza psychiatrę K. G. u obwinionego choroby psychicznej w postaci zaburzeń afektywnych dwubiegunowych (inaczej nazywanych ChAD, chorobą afektywną dwubiegunową lub cyklofrenią), co potwierdzają słowa ww. opinii: „Historia choroby z gabinetu psychiatrycznego dr K. G. ... Wnioski: Stan psychiczny do obserwacji. Zaburzenia osobowości? - zaburzenia afektywne dwubiegunowe??? ... Wizyta w dniu 18.05.2017 r. z rozp. Zaburzenie afektywne dwubiegunowe ... Wizyta w dniu 25.07.2017 r. z rozp. Zaburzenie afektywne dwubiegunowe” oraz nadaniu obu ww. dokumentom prywatnym tak daleko idącej mocy dowodowej, że w konsekwencji oba ww. dokumenty prywatne dotyczące poczytalności obwinionego w marcu i kwietniu 2017 roku przesądziły

o poczytalności obwinionego in tempore criminis, tj. w listopadzie 2015 roku a więc półtora roku wcześniej.

Formułując powyższe zarzuty autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obwinionego okazała się skuteczna w tym znaczeniu, że doprowadziła do uchylenia orzeczenia sądów I i II instancji oraz umorzenia postępowania dyscyplinarnego.

Na wstępie rozważań przypomnieć należy, że zgodnie z art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym tylko w wypadkach określonych w przepisach art. 435, 439 i 455 k.p.k. Oznacza to, że w przypadku ujawnienia okoliczności ujętych w powołanych przepisach Sąd Najwyższy uwzględnia je z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w przypadku bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 k.p.k.) także niezależnie od wpływu tychże przyczyn na treść orzeczenia. Na skutek wniesienia przez obwinionego kasacji, Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, stwierdził że w sprawie zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza wskazana w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., to jest brak skargi uprawnionego oskarżyciela.

Jak już wyżej wskazano, w toku postępowania dyscyplinarnego przed rzecznikiem dyscyplinarnym (w toku dochodzenia – art. 67² pkt 1 ustawy o radcach prawnych) radca prawny D. F. został przesłuchany w charakterze obwinionego i pouczony o przysługujących mu uprawnieniach, bez uprzedniego sporządzenia i ogłoszenia mu postanowienia o przedstawieniu zarzutu.

Tymczasem, jak wynika z art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, obwinionym jest radca prawny lub aplikant radcowski,

co do którego wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów. Od tej zasady wprowadzono wyjątek przewidziany w przepisie art. 68³ ust. 3 powołanej ustawy, zgodnie z którym w przypadku nieusprawiedliwionego niestawienia obwinionego odpis postanowienia o przedstawieniu zarzutów rzecznik dyscyplinarny doręcza mu na piśmie, co zastępuje ogłoszenie. W odniesieniu do pierwszego ze wskazanych przepisów wypada podkreślić, że ustawa o racach prawnych nie wyjaśnia jak należy rozumieć sformułowanie „wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów”. W tym zakresie, w ocenie Sądu Najwyższego, zasadne jest wykorzystanie dorobku orzeczniczego odnoszącego się do przepisu art. 71 § 1 k.p.k. Wynika to przede wszystkim z przyjęcia założenia, że racjonalny ustawodawca tworzy przepisy w sposób sensowny i celowy, a poszczególnym słowom i zwrotom nadaje zawsze takie same znaczenie (por. np. Z. Ziemiński, Teoria prawa, PWN 1978, s. 106-123). Ponadto, za takim podejściem przemawia okoliczność, że w postępowaniu dyscyplinarnym, które jest postępowaniem o charakterze represyjnym, co do zasady powinno się stosować sposób interpretacji określonych pojęć tożsamy z obowiązującym w postępowaniu karnym.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego do uznania, że nastąpiło wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów konieczne jest kumulatywne spełnienie trzech warunków: sporządzenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jego niezwłoczne ogłoszenie i przesłuchanie podejrzanego. Tylko w przypadku łącznego ziszczenia się tych warunków może być mowa o prawidłowym i skutecznym przekształceniu postępowania z fazy *in rem* w fazę *in personam* (tak w szczególności: postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2007 roku, sygn. IV KK 31/07, Lex nr 262649; postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2009 roku, sygn. IV KK 256/08, Lex nr 486201; wyrok Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2013 roku, V KK 453/12, Lex nr 1341289; wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2014 roku, sygn. IV KK 341/13, Lex nr 1444341; wyrok Sądu Najwyższego z 2 września 2016 roku, sygn. III KK 97/16, Lex nr 2135815). Mając na uwadze przedstawione poglądy judykatury należy przyjąć, że poza wyjątkiem którego dotyczy przepis art. 68³ ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, za obwinionego uważa się radcę prawnego lub aplikanta radcowskiego, co do którego sporządzono postanowienie o przedstawieniu

zarzutów, ogłoszono je temu radcy prawnemu lub aplikantowi, a następnie przesłuchano go w charakterze obwinionego. Zaprezentowaną wyżej interpretację sformułowania „wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów” potwierdza także brzmienie powołanego art. 68³ ust. 3 ustawy, albowiem zgodnie z tym przepisem doręczenie odpisu sporządzonego postanowienia o przedstawieniu zarzutów zastępuje jego ogłoszenie, co jednoznacznie wskazuje, że sam ustawodawca rozróżnia kwestię sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów i jego ogłoszenie określonej osobie.

Przenosząc te rozważania teoretyczne na grunt niniejszej sprawy, uznać należy, że w związku z niesporządzeniem i nieogłoszeniem postanowienia o przedstawieniu zarzutu radcy prawnemu D. F., mimo przesłuchania go w charakterze obwinionego, nie doszło do prawidłowego i skutecznego przekształcenia postępowania dyscyplinarnego z fazy *in rem* w fazę *in personam*. Tym samym rzecznik dyscyplinarny nie zyskał legitymacji do zainicjowania kolejnego etapu postępowania, to jest postępowania przed sądem dyscyplinarnym (art. 67² pkt 1 ustawy o radcach prawnych). Jest bowiem wykluczone, by w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych rzecznik dyscyplinarny mógł skierować wniosek o ukaranie do sądu dyscyplinarnego wobec osoby, która uprzednio w dochodzeniu dyscyplinarnym nie uzyskała statusu obwinionego. W przypadku skierowania takiego wniosku należy go oceniać przez pryzmat negatywnej przesłanki procesowej, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., to jest braku skargi uprawnionego oskarżyciela, która ma miejsce w dwóch sytuacjach, w pierwszej – gdy osoba nie ma legitymacji do wystąpienia z oskarżeniem i w drugiej – gdy czyn przypisany nie jest tożsamy z czynem zarzuconym (por. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z 6 października 2015 roku, sygn. V KK 296/15, Lex nr 1963795; wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2008 roku, sygn. V KK 252/08, Lex nr 465591).

Skazanie radcy D. F. w sytuacji wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.), stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.), która przesądziła o konieczności uchylenia orzeczeń dotkniętych tą wadą. Ujemna

przesłanka procesowa (brak skargi uprawnionego oskarżyciela) jest nadto okolicznością wyłączającą postępowanie, której zaistnienie musiało skutkować umorzeniem postępowania dyscyplinarnego w niniejszej sprawie (art. 17 § 1 k.p.k. in principio).

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że negatywna przesłanka procesowa w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela dotyczy wyłącznie sądowego stadium postępowania, natomiast nie odnosi się do postępowania przygotowawczego (w niniejszej sprawie dochodzenia dyscyplinarnego). Ma ona charakter względny, albowiem w przypadku prawidłowego ukształtowania postępowania dyscyplinarnego w stosunku do radcy prawnego D. F. o ten sam czyn, w szczególności sporządzenia i ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutu, a następnie przesłuchania tego radcy prawnego w charakterze obwinionego, dalsze postępowanie dyscyplinarne, w tym postępowanie przed sądem dyscyplinarnym, stanie się dopuszczalne (zob. Stefański Ryszard A. (red.), Zabłocki Stanisław (red.) Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, teza 208 do art. 17, Lex/el.).

Uwzględniając treść art. 436 k.p.k., który znajduje zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym na podstawie art. 518 k.p.k., Sąd Najwyższy ograniczył rozpoznanie kasacji obwinionego tylko do uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu, ponieważ rozpoznanie w tym zakresie było wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie uchybień wskazanych przez obwinionego byłoby przedwczesne i bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.